

KODI A.IV.3.2 DETYRË KURSI: ESE/KOMENTAR LIBRI/DETYRË NË GRUP/PJESËMARRJE NË KËRKIM SHKENCOR

FAKULTETI Inxhinierisë, Informatikës dhe Arkitekturës

LËNDA: Algoritmikë dhe Hyrje në Programim

PEDAGOGU: Dr. Ardiana Topi, MSc. Jugerta Gurabardhi

DATA E ZHVILLIMIT: 08.02.2023

EMRAT E STUDENTËVE: Daniel Hudhra, Arsid Baculi, Gjergj Cumraku

PROGRAMI: Inxhinieri Informatike

Tema e detyrës:

3. Ndërtimi i një projekti në C++ që bën kontrollin e vlefshërisë së kartave të bankës.

Në këtë sistem, pas futjes së numrit të kartës së kreditit, sistemi verifikon vlefshmërinë e saj dhe përcakton nëse bëhet fjalë për një kartë Visa, MasterCard, American Express apo një formë tjetër karte. Ai verifikon origjinalitetin e kartës dhe llojin e kartës së kreditit duke kryer disa operacione dhe verifikime bazë. Numrat e kartës së kreditit të futur nga përdoruesi gjenerohen së bashku me një mesazh që tregon nëse karta është e vlefshme apo e pavlefshme. Nëse numri i kartës së kreditit të futur është i vlefshëm, do të printohet edhe lloji i kartës së kreditit.

Si pjesë e kësaj detyre, studenti duhet të bëjë analizën e problemit, ndërtimin e diagramës dhe zhvillimin e programit në gjuhën C++.

I. HYRJE/PARASHTRIMI I TEZËS

Të gjithë e dimë që kartat e kreditit janë një mundësi e mirë për të blerë të mira (mallra apo shërbime), mundësojnë oferta (zbritje), si dhe lehtësojnë procesin e blerjeve. Për më tepër, ato mund të përdoren edhe si llogari rrjedhëse, nga ku mund të tërheqim para p.sh nga llogaria jonë e pagës, por ama jo nga paratë e bankës. Shumë kompani në tregun financiar ofrojnë karta krediti.

Krahas të mirave, duhet t'i kushtojmë rëndësi sigurisë së të dhënave personale, kështu mund t'i lëmë "feedback" kompanive për siguri më të lartë ndaj sulmeve të hacker-ave ndaj bizneseve për parandalimin e Phishing dhe Spoofing. Këto dy mënyra nënkuptojnë përdorimin e email-eve të rremë ose shtirjen me qëllim vjedhjen e informacionit.

Nga pikëpamja e **programimit**, përdorimi i programeve kompjuterike lidhur me kartat e kreditit ka perspektivë në pjesën e website-eve dhe aplikacioneve të ndryshme që aplikojnë mundësinë e përdorimit të kartave të kreditit, si dhe përcaktimin e vlefshmërisë dhe llojit të tyre.

Tani për tani, synimet tona për këtë detyrë janë:

- Të shfrytëzojmë njohuritë e marra për të kuptuar si funksionon një sistem i thjeshtë duke dhënë shpjegime dhe sqarime për hapat e interpretuesit, rrjedhën dhe konvertimin e të dhënave.
- Të shkruaimë kod sa më të pastër (dry), duke iu bindur "Don't repeat yourself principle".

- Të përdorim emra variablash dhe funksionesh sa më përshkruese.
- Të evitojmë gabimet sintaksore dhe logjike, si edhe shmangjen e cikleve të pafundme.

Në të ardhmen, presim ta zhvillojmë këtë program duke e bërë më kompleks përmes shtimit të përdorimit të modularizimit, si dhe të funksionaliteteve të menusë duke u frymëzuar nga programe të ngjashme si "Credit Score Simulator" në web.

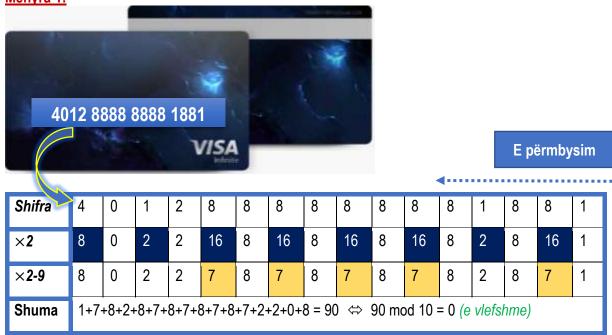
II. ZHVILLIMI/ARGUMENTIMI

1. Analiza e problemit:

Logjika e kontrollit të vlefshmërisë së një karte

- Sipas hulumtimeve që bëmë, kontrolli i vlefshmërisë të këtyre kartave realizohet përmes algoritmit "checksum" të Hans Peter Luhn-it, të cilin po e argumentojmë me dy mënyra.
- Paraprakisht, po marrim në shqyrtim të njëjtën kartë Visa të vlefshme për të dyja rastet:

Hapi 1: Nga shifra më në të djathtë, dyfishojmë vlerën e çdo elementi (shifre) dy e nga dy.

Hapi 2: Nëse shifrat e dyfishuara janë më të mëdhaja se 9 (p.sh në rastin tonë $8 \times 2 > 9$), zbriti 9 (16-9=7).

Hapi 3: Mbledhim të gjitha shifrat e përftuara.

Hapi 4: Karta është e vlefshme në rast se mbetja e shumës me 10 është 0 (shuma mod 10 == 0).

Mënyra 2:

Shifra	4 0	1 2		8 8	8 8	8 8	8 1	8 8	1
--------	-----	-----	--	-----	-----	-----	-----	-----	---

emunt / gjera te medna na presin									
Shuma e vendeve tek (Djathta →Majtë): 1+8+8+8+8+2+0 = 43									
"-"Çift	4	1	8	8	8	8	1	8	
×2	8	2	16 => 1+6	16 => 1+6	16 => 1+6	16 => 1+6	2	16 => 1+6	
Shuma e vendeve çift të përftuar më sipër: 8+2+7+7+7+2+7 = 47									
Shuma Mbledh dy shumat e vendeve çift & tek përkatëse: 43+47=90 ⇔ 90 mod 10 = 0 (e vlefshme)									

Si përfundim, vërejmë që me të dyja metodat, shifra në fund na del po njësoj (90), e meqenëse 90 plotpjesëtohet me 10 (që mbetja del 0), atëherë karta është e vlefshme.

Meqë të dyja mënyrat janë funksionale, po zgjedhim të punojmë me të parën.

Lind pyetja, si do ishte zgjidhja më efiçente e shfrytëzimit të logjikës së këtij algoritmi për ta implementuar në kod (për përcaktimin e vlefshmërisë së kartës)?

Mendojmë që gjithë numrat e kartës që do fusë përdoruesi t'i ruajmë në një <u>string</u>. P.sh po marrim rastin nëse përdoruesi fut kartën "Visa" 16-shifrore: 40128888888888888

Këto vargje karakteresh trashëgohen nga gjuha C. Në fakt, ky varg përfundon me karakterin null. Në rastin konkret, kartën mund ta mendojmë si koleksion prej 17 karakteresh:

Ky i fundit përcakton një karakter të pavlefshëm (terminatorin).

Kështu, e kemi më të thjeshtë për <u>zbatimin e algoritmit të Luhn-it</u>, si dhe mund të shfrytëzojmë njohuritë e vektorëve:

- 1) Në bazë të indekseve të karaktereve (për të iteruar në to) përmes ciklit "For".
- 2) Për ta përmbysur (reverse) string-un duke filluar nga shifra nga më në të djathtë, duke e ruajtur në një integer (në mënyrë që të kryejmë veprime matematikore).
- 3) Për të shumëzuar dy e nga dy çdo shifër.
- 4) Nëse shifrat e dyfishuara janë më të mëdhaja se 9, zbriti 9.
- 5) Nëse mbetja me 10 e shumës (së të gjitha shifrave të përftuara) është 0, karta është e vlefshme. Përndryshe, nuk është e vlefshme.
- 6) Marrim dy shifrat e para për kontrollin e llojit të kartës (përmes funksionit të gatshëm substr).

Formati i kartave të kreditit

Për kontrollin e **formatit të kartës së kreditit** (nëse është Visa, AmericanExpress, MasterCard etj) mendojmë të shfrytëzojmë <u>shprehjen e shumëfishtë if – else if – else</u>. Do i referohemi tabelës së mëposhtme:

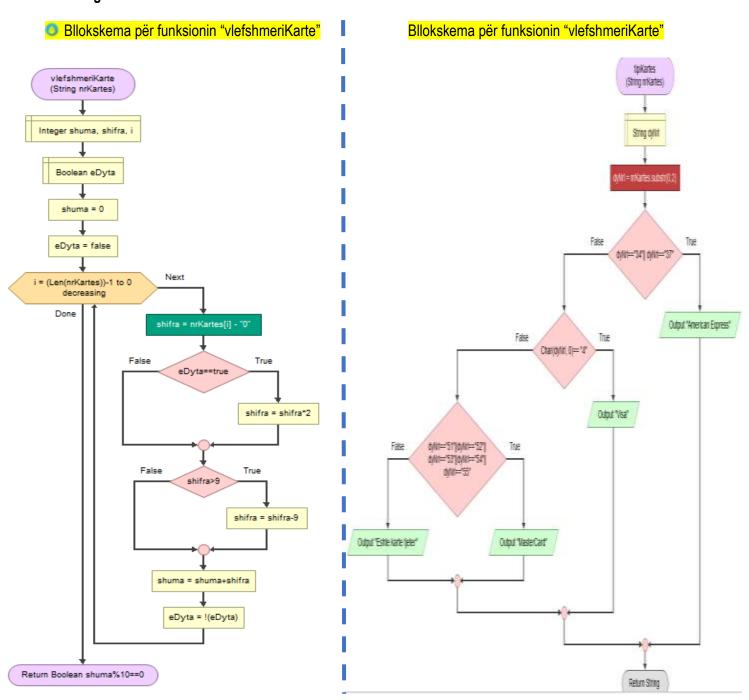
Lloji:	Fillon me:	Shifra:
American Express	34 ose 37	15
Visa	4	13 ose 16
MasterCard	51-55	16

Discover	6011 ose 5	16 ose 15 (përkatësisht)
Diners Club	300-305, 36 ose 38	14
JCB	2131 ose 1800	15

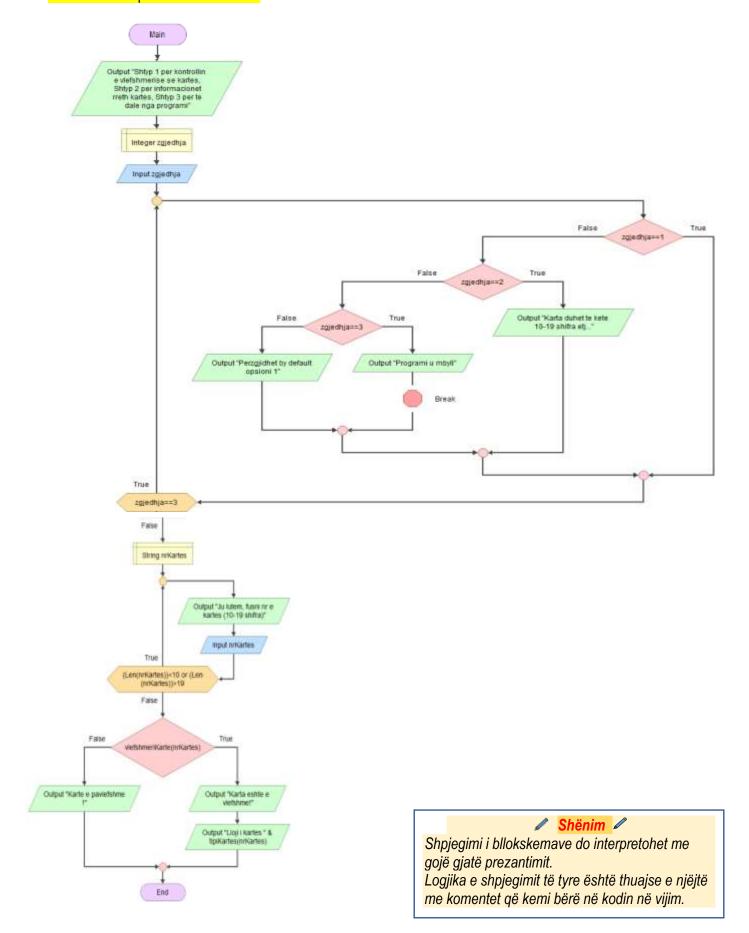
2. Ndërtimi i diagramës:

Duke rikujtuar që logjika e programit është nga lart→poshtë dhe majtas→djathtas, atëherë po ndërtojmë diagramën e rrjedhës së të dhënave, pra bllokskemat (flowcharts). Po përdorim programin *Flowgorithm*.

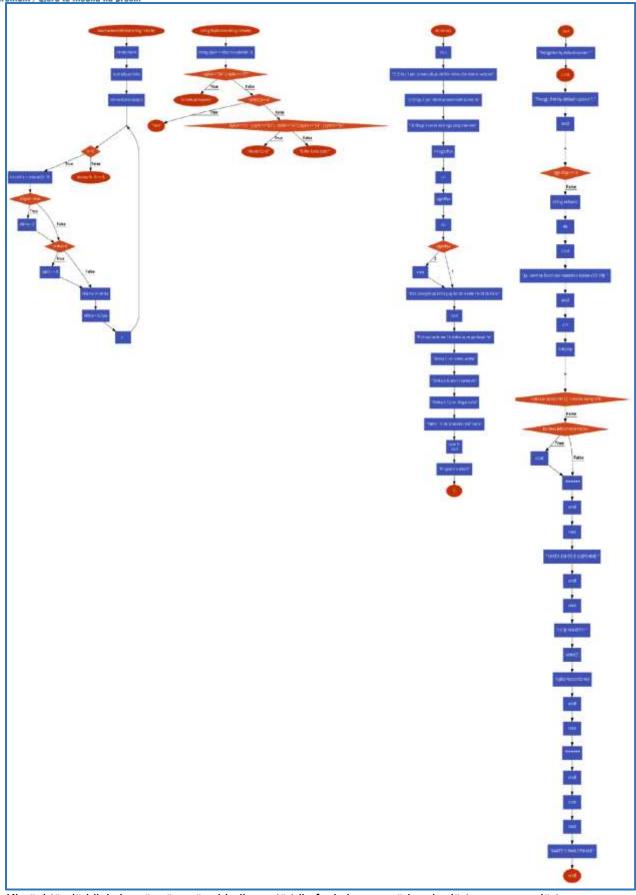

Bllokskema për funksionin "Main"

Kjo është një bllokskemë më e përmbledhur e të trija funksioneve që kemi ndërtuar, por e ndërtuar me një program tjetër.

3. Zhvillimi i programit në gjuhën C++:

Më poshtë, kemi zhvilluar argumentimin dhe shpjegimin e detajuar të kodit me anë të komenteve (me ngjyrë të kuqe).

#include <iostream> //direktivë paraprocesorësh

//për përdorimin e klasës string, përfshijmë header file-in <string> #include <string>

//kemi mësuar që kjo librari mundëson funksionin setw #include <iomanip>

using namespace std; //(standard library), shmang përdorimin e std:: para objekteve cin/cout

/* -----SHEMBUJ PER TESTIM--

VISA: 41111111111111111 4012888888881881

MasterCard: 555555555554444 American Express: 378282246310005 Discover: 6011111111111117

*/

/*

// 1) Funksioni gë kontrollon vlefshmërinë e kartës duke u bazuar te algoritmi i Luhn-it

⁵Fillojmë me përcaktimin (krijimin) e një funksionit me emrin "karteevlefshme", tipi i kthimit i të cilit është boolean (vlerë T/F). Si parametër formal do shërbejë një string (nrKarte). Në trupin e funksionit, do arsyetojmë më poshtë duke implementuar në kod algoritmin e Luhn-it që trajtuam më sipër. //(Pra, logjika e këtij funksioni kontrollon nëse numri i kartës së kreditit është i vlefshëm.)

bool karteevlefshme(string nrKarte) {

//deklaroj & inicializoj me 0 variablin "shuma" (nr. i plotë) int shuma=0; bool eDyta=false; //variabli i tipit boolean (shërben si mekanizëm për marrjen dy e

//nga dy të shifrave (më poshtë)

Përderisa e dimë sa herë do përsëritet cikli, përdorim atë "For". Supozojmë se futet një string 16-shifror nga përdoruesi. Duke filluar nga gjatësia e string-ut (16 – që llogaritet nga funksioni size()) minus 1 (pra 15), pyes/testoj nëse "a është i>=0"?. Nëse kushti është True, trupi i ciklit ekzekutohet dhe i dekrementohet në 14. E njëjta logjikë vlen dhe për iteracionet e tjera derisa j=0. Në total, cikli përsëritet 16 herë.

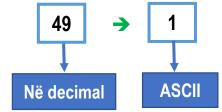
//Për referim, po marr një kartë të vlefshme "Visa": 4012888888881881

for (int i=nrKarte.size()-1; i>=0; i--) {

/* Te variabli shifra do kopjohet iteracion pas iteracioni vlera e vektorit me karaktere (me emrin nrKarte) duke filluar nga indeksi i fundit.

Në <u>iteracionin e parë</u>, do merret vlera e indeksit të fundit të vektorit që korrespondon me shifrën e fundit (1). Pra, nrKarte[15] = 1. Mirëpo, nëse nuk i zbresim '0' (karakter), atëherë ky karakteri 1 (i fundit), do i ruhet vetëm vlera përkatëse në decimal. Pra, për ta kthyer në vlerë ASCII (49-ën): 49 - '0' = 49 - 48 = 1

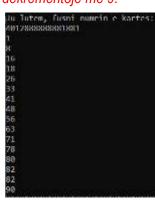

E njëjta logjikë vlen dhe për shifrat e tjera deri në nrKarte[0]. Me pak fjalë, ne bëmë reverse (përmbysëm) string-un apo kartën e futur nga përdoruesi.

```
int shifra = nrKarte[i] - '0';
if (eDyta==true) //Pyes, a është boolean-i eDyta == true? Në iteracionin 1 jo.
shifra *= 2; //Në iteracionin 2, 4, 6 etj, kopjo te variabli shifra vlerën e po këtij variabli shumëzuar me 2 (pra thjesht dyfishojmë dy e nga dy).
if (shifra>9) //Pyes, a është variabli shifra > 9?
shifra -= 9; //Nëse shifra e dyfishuar e plotëson kushtin, dekrementoje me 9.
```

```
shuma += shifra;
```

Variabli shuma shërben si akumulues i shumës së të gjitha shifrave të përftuara. Pra, fillojmë që nga shuma=0 ; shuma=shuma+shifra=0+1=1 ... e kështu me radhë. Duke shtuar cout<<shuma<<endl; do marrim rezultatet e pritura.
*/

eDyta = !eDyta;

}

```
/* Me anë të operatorit logjik NOT, kopjojmë te variabli eDyta, vlerën e të kundërit të tij, në mënyrë që çdo përsëritje variabli të kthehet në <u>True</u> për të shumëzuar me 2 shifrat dy e nga dy (çdo 1 në 2 shifra): eDyta = !false = true ; eDyta = !true = false etj... */
}
```

```
return(shuma % 10 == 0); // Funksioni kthen true vetëm nëse mbetja e // variablit shuma me 10 është 0.
```

// 2) Funksioni që kontrollon llojin e kartës së kreditit

```
string llojiKartes(string nrKarte){  //tipi i kthimit = string
```

string dyNrl = nrKarte.substr(0, 2); //përdorim funksionin substr për të bërë substring në //pozicionin 0 dhe me gjatësi 2 (që përkon me dy numrat e parë të kartës) dhe i ruajmë te variabli dyNrl

//Përdorim një strukturë if-else të shumëfishtë ku mjafton vetëm njëri nga kushtet të plotësohet për t'u kthyer string-u (karta) në fjalë.

```
if (dyNrl=="34"|| dyNrl=="37"){
  return "American Express";
}
else if(dyNrl[0]=='4'){
```

```
Europian i Tiranës

maiora premunt / gjëra të mëdha na presin return "Visa";
}
else if(dyNrl=="51"||dyNrl=="52"||dyNrl=="53"||dyNrl=="54"||dyNrl=="55"){
    return "MasterCard";
}
else {
```

// 3) Funksioni "main"

} } return "Eshte karte tjeter";

return 0;

```
/* Në funksionin kryesor "main" që shërben si "entry point" i programit do thërrasim funksionet që
krijuam më sipër nëpërmjet argumenteve përkatëse. */
int main()
{
 cout<<"1) Shtyp 1 per te kontrolluar vlefshmerine dhe llojin e kartes.\n"
  <<"2) Shtyp 2 per informacionet rreth kartes.\n"
  <<"3) Shtyp 3 per te dale nga programi.\n\n";
  int zgjedhja;
  cin>>zgjedhja;
                           //pas deklarimit, fusim si input variablin zgjedhja
Për krijimin e një mini-menuje, brenda ciklit Do While do përdorim shprehjen Switch. Një nga rastet
duhet të përputhet në bazë të vlerës së variablit zgjedhja që përdoruesi fut nga tastiera, përndryshe
kalohet në default. Për çdo rast, përdorim fjalën kyçe break për të kaluar jashtë bllokut Switch ose
return 0; për përfundimin e programit.
Pra, kodi i fundit (return 0;) do e mbyll menjëherë programin, ndërsa nëse shprehja brenda while(false),
dilet nga cikli dhe mund të futet numri i kartës përkatësisht për case 1 ose case 2.
  do{
        switch(zgjedhja){
                case 1:
                break;
                case 2:
                cout<<"Kini parasysh qe karta juaj duhet te kete 10-19 shifra.\n";
                        cout<<"P.sh nje karte me 16 shifra ka ne perberje: \n"
                        <<"Shifra 1: nr i emetuesit\n"
                        <<"Shifra 2-6: emri i bankes\n"
                        <<"Shifra 7-12: nr i llogarise\n"
                        <<"Shifra 13-16: kontrolli i shifrave\n";</pre>
                break;
                cout<<"Programi u mbyll!";
```

default: cout<<"Perzgjidhet by default opsioni 1."<<endl;

```
Universiteti
Europian i
Tiranës
maiora premunt / gjëra të mëdha na presin
}
while (zgjedhja == 3);
```

string nrKarte; //deklarimi i një string-u që do ruajë numrin e kartës

```
Nisur nga fakti që një kartë duhet të jetë përmbajë nga 10-19 shifra, atëherë përmes ciklit Do While po
përsërisim të paktën njëherë bllokun e kodit, e më pas do testohet kushti duke pyetur që "A është
giatësia e këtij string-u më e vogël se 10 (që përfshin dhe 0 dhe nr. negativë) ose më e madhe se 19?
Për t'u përsëritur cikli, mjafton vetëm njëri prej këtyre kushteve të jetë True (p.sh në rast se fus një
numër 20-shifror). Në të kundërt, në rast se të dyja kushtet janë False (kur futet numër 10-19-shifror),
dilet nga cikli.
 do{
 cout<<"Ju lutem të fusni tani numrin e kartes (10-19): "<<endl; //përdorim objektin cout që si
output, afishohet/shkruhet mesazhi brenda thonjëzave (shfaget në monitor)
 cin>>nrKarte: //vlerën e variablit që përdoruesi shtyp nga keyboard, kopjoje te variab nrKarte
 } while (nrKarte.size()<10 || nrKarte.size()>19);
 // Kontrollojmë nëse numri i kartës është i vlefshëm, duke thirrur funksionet me argumentet përkatëse.
 if (karteevlefshme(nrKarte)){
        cout<<"KARTA ESHTE E VLEFSHME."<<endl;
   cout<<"LLOJI | KARTES: "<<setw(5)<<ll>ilojiKartes(nrKarte)<<endl;</td>
   }
 else{
   cout<<"KARTE E PAVLEFSHME."<<endl;
 }
            //mbyll ekzekutimin e programit (pa gabime)
 return 0;
```

4. <u>OUTPUT-et e programit (duke testuar vlera të ndr</u>yshme):

Rasti 1) Kur përdoruesi përzgjedh një numër negativ ose të ndryshëm nga 1-3, kalohet si "default" opsioni 1.

```
1) Shtyp 1 per te kontrolluar vlefshmerine dhe llojin e kartes.
2) Shtyp 2 per informacionet rreth kartes.
3) Shtyp 3 per te dale nga programi.
-1
Perzgjidhet by default opsioni 1.
Ju lutem te fusni tani numrin e kartes (10-19);
```

```
Clusers User Deskiop DETVRE KURSI ALGORITMIKE DANIEL 1011 koof MeKoments

1) Shtyp 1 per te kontrolluar vlefshmerine dhe llojin e kartes.

2) Shtyp 2 per informacionet rreth kartes.

3) Shtyp 3 per te dale nga programi.

5

Perzgjidhet by default opsioni 1.

Ju lutem te fusni tani numrin e kartes (10-19):
```


Rasti 2) Kur përdoruesi përzgjedh numrin 1 të menusë, por fut vlera jo të sakta për kartën, derisa fut atë të duhurën.

```
1) Shtyp 1 per te kontrolluar vlefshmerine dhe llojin e kartes.
2) Shtyp 2 per informacionet rreth kartes.
3) Shtyp 3 per te dale nga programi.
1
3u lutem te fusni tani numrin e kartes (10-19):
0
3u lutem te fusni tani numrin e kartes (10-19):
485
3u lutem te fusni tani numrin e kartes (10-19):
382684598347649375453644738
3u lutem te fusni tani numrin e kartes (10-19):
4111111111111111
```

Rasti 3) Kur përdoruesi përzgjedh numrin 1 të menusë dhe fut numrin e tij të saktë të kartës, qoftë i vlefshëm ose i pavlefshëm. Në rast se është i vlefshëm, shfaqet gjithashtu dhe lloji i kartës.

```
1) Shtyp I per te kontrolluar vlefshmerine dhe llojin e kartes.
2) Shtyp 2 per informacionet rreth kartes.
3) Shtyp 3 per te dale nga programi.
1
Ju lutem te fusni tani numrin e kartes (18-19):
378282246310005

CARTA ESHTE E VLEFSHME.
LLOII I KARTES: American Express
```

```
1) Shtyp 1 per te kontrolluar vlefshmerine dhe llojin e kartes.
2) Shtyp 2 per informacionet rreth kertes.
3) Shtyp 3 per te dale nga programi.
1
1 Ju lutem te fusni tani numrin e kartes (10-19):
5555555555554444

XARIA ESHTE E VLEFSHME.
LLOJI I KARTES: HasterCard
```

```
1) Shtyp 1 per te kontrolluar vlefshmerine dhe Ilojin e kartes.
2) Shtyp 2 per informacionet rreth kartes.
3) Shtyp 3 per te dale nga programi.
1
Ju lutem te fusni tani numrin e kartes (10-19):
601111111111117

KARTA ESHTE E VLEFSHME.
LLOJI I KARTES: Eshte karte tjeter
```

```
1) Shtyp 1 per te kontrolluar vlefshmerine dhe llojin e kartes.
2) Shtyp 2 per informacionet rreth kartes.
3) Shtyp 3 per te dale nga programi.

1
Ju lutem te fusni tani numrin e kartes (10-19):
3012888888881881
KARTE E PAVLEFSHME.
```

Rasti 4) Përdoruesi zgjedh numrin 2 të menusë që t'i shfaqet një infomacion paraprak lidhur me kartën.

```
1) Shtyp 1 per to kontrollour vlefshmerine dhe llojin e kartes.
2) Shtyp 2 per informacionet rreth kortes.
3) Shtyp 1 per te dalm nga programi.
2
Kini parmaysh qe karta jumj duhet te kete 10-10 shifra.
F.sh nje karte me 16 shifra ka ne perberje:
Shifra 1: nr 1 smetossit
Shifra 2-5: emri i bankes
Shifra 2-5: emri i bankes
Shifra 13-10: kontrolli i shifrave
Ju lutem te fusni tani mamrin e kartes (10-10):
```


Rasti 5) Përdoruesi zgjedh të dalë nga programi.

```
1) Shtyp 1 per te kontrolluar vlefshmerine dhe llojin e kartes.
2) Shtyp 2 per informacionet rreth kartes.
3) Shtyp 3 per te dale nga programi.
3
Programi u mbyll!
```

III. KONKLUZIONET

- Arritëm të shfrytëzonim njohuritë e marra në funksion të zgjidhjes së problemit duke u mbështetur nga teoritë e mësuara. Kjo na nxiti të mendojmë në mënyrë kritike duke përdorur si numër karte tipin e të dhënës "string", karakteret e të cilit na shërbyen si një mekanizëm për kontrollin e vlefshmërisë së kartës, si dhe për identifikimin e llojit të kartës bazuar mbi rregullat e kompanive të ndryshme.
- Aplikuam në rrafshin praktik përdorimin e cikleve, përzgjedhjeve, funksioneve, vektorëve etj duke u munduar që ta optimizonim kodin në sa më pak rreshta. Pra, këto elementë të programimit na erdhën në ndihmë si zgjidhje optimale për përmbysjen e string-ut, llogaritjen e veprimeve (si p.sh shuma e akumuluar) etj.
- Si synim i mëtejshëm, do dëshironim të implementonim në kod dhe në bllokskemë edhe mënyrën e dytë të algoritmit të Luhn-it për vlefshmërinë e kartave.
- Ndonëse është akoma herët, por si objektiv në projektet e tjera do synojmë ndërtimin e një sistemi më kompleks, duke zgjeruar menunë (opsionet) duke shtuar kështu mundësinë e ruajtjes së më shumë të dhënave (emrave, llogarive të ndryshme, datave), si edhe ndëraktivitetin me përdoruesin.

Bibliografia:

Burimi (resource) i mëposhtëm na ndihmoi pjesërisht për zhvillimin e logjikës së vlefshmërisë së kartave duke u mbështetur te shpjegimi i hollësishëm i kartave të kreditit dhe algoritmit të Luhn-it:

- A Comprehensive Guide to Validating and Formatting Credit Cards | by Kelvin Zhang | Hootsuite Engineering | Medium
- https://www.youtube.com/watch?v=3bBiQ1G7BOU
- B. Chaudhuri, "Flowchart and Algorithm Basics", Mercury Learning and Information, New Dehli, 2020.
- Behrouz A. & Richard F., "C++ Programming: An Object-Oriented Approach", McGraw-Hill Education, New York, 2020.
- Ardiana T., "Leksioni V Tipet e të dhënave & shprehjet në C++", fq.12, 2022.

	Vlerësimi i pedagogut:	Pikët:
l.	Parashtrimi i tezës së esesë:	
II.	Argumentimi:	
III.	Përfundimi:	
	Totali	